

at han i Motiverne havde gjentaget, hvad han mundtlig yttrede, og altsaa forpligtet sig, bundet sig til at træffe en saadan Ordning administrativt; thi da han ikke har gjort det, kan man jo ikke vide, om han ikke muligvis har skiftet Anskuelse i denne Sag, ligesom jeg senere skal oplyse, at den ærede Minister har skiftet Anskuelse i en anden Sag. Men selv om Ministeren maatte staa paa samme Standpunkt, tør jeg dog ikke være med til at overlade dette alene til administrativ Ordning; thi det er efter min Mening det Vigtigste i hele Loven, og hertil kommer, at efter den Erfaring, vi have fra en anden Sag, maa vi være temmelig varsomme med, hvad vi overlade til administrativ Afgjørelse i saadanne Sager. Dengang vi forhandlede Loven om de lærde Skoler, havde Udvalget stillet et Forslag, hvorefter der i Loven skulde optages meget nøagtige og klare Forskrifter om, hvad der skulde kræves for at komme ind i Skolen, og hvad der skulde være det Maal, hvortil Skolen skulde føre sine Elever, det vil sige, hvad der skulde kræves ved Udgangen. Disse Bestemmelser kom ikke ind i den endelige Lov, men bleve overlade til Ministerens Afgjørelse, og idet han ad Anordningsveien skulde træffe Afgjørelsen, ere hans Raadgivere, og navnlig hans mathematisk Raadgivere — om jeg saa maa sige — løbne med ham og have derved faaet trusslet Bestemmelser, som gjøre, at den gode Hensigt, der bestodes med den nye Ordning, og navnlig med Uvedelingen, for en stor Del ikke er naaet. I Særdeleshed skal jeg, uden naturligvis at gaa nærmere ind paa denne Sag, udhæve, at i den ulykkelige 4de Klasse finder den samme beklagelige Overfyldning Sted som tidligere, idet det ene Fag tynger og trykker det andet, og navnlig fordi hver Elev skal høre op med et svingende Læs Mathematisk. Jeg vil derfor ikke kunne være med til en Skoleordning, hvorved Forandringen og Reformen i Skoleundervisningen skydes ud af Loven og overlades til administrativ Afgjørelse. Naar den af mig omtalte store Forandring og Indskrænkning af Religionsundervisningen fandt Sted, vilde det være et særdeles stort Gode med Hensyn til den øvrige Undervisning, der skulde finde Sted i Skolerne; ja, selv om det ikke var mere end 3 Timer om Ugen, der blev sparet, vilde der være saare Meget vundet, da man saa kunde skænke større Opmærksomhed til de Fag, man nu sædvanlig kalde Nordbestrielse, Historie og Naturhistorie, men som jeg snarere vilde kalde Billeder af Naturen, af Dyrelivet og Menneskelivet. Man vilde da heller ikke behøve den Udvidelse af den skolepligtige Alder, som Lovforslagets § 1 foreskriver. Da den høitærede Minister selv har oplyst, at Bestemmelserne i Loven af 1855 om en Udskrivning med det 13de Aar under visse Betingelser kun er bleven benyttet for $\frac{1}{2}$ Procent af Børnenes Vedkommende, forekommer det mig i Øvrigt, at heri ligger et temmeligt stærkt Bevis for, at megen

Skade kan denne Forskrift ikke have gjort, og at man derfor godt kunde lade den bestaa. At 14 Aars Alderen eller den Alder, hvori Konfirmationen i Reglen indtræffer, maa vedblive at være den almindelige Grændse for Skolegangen og Skolepligten, er vistnok saa udfæstet i den almindelige Bevidsthed, at det vilde være forgjæves at røkke den. Af andre Reformers og Forbedringer i den bestaaende Organisation findes der i 2det Afsnit — og 3die Afsnit maa man vel ogsaa regne med hertil — adskillige, som jeg ikke uden videre tør kaste Brag paa. Det forekommer mig rigtignok, at en Del deraf egentlig kun bestaar i Vink, Opfordringer og Raad, samt at disse tilbørlig allerede ligge i den nu bestaaende Skolelovgivning, navnlig i Lovene af 2den Mai 1855 og 8de Marts 1856; men det kan maaske ikke være til Skade, at det fremtræder i en tydligere og mere præcis Form, og, som sagt, der kan maaske være en Del deri, der ikke uden videre kan kaldes uheldigt. Der er imidlertid et Par Punkter i disse Afsnit, som jeg, uden dog at komme ind paa Enteligheder, ikke kan undlade at dvæle et Dieblit ved, da de ere saa mærkelige, at jeg ikke engang er sikker paa, at jeg har forstaaet dem ganske rigtig. Det er erkjendt af Alle, som have haft lidt med Skolevæsenet at gjøre, at det er en væsentlig Ulempe, at hver Klasse indeholder Børn, der staa paa saare forskellige Udviklingstrin, det er en Omstændighed, der lægger væsentlige Hindringer i Veien for en kraftig Udvikling af Undervisningen; men nu ser jeg ikke rettere, end at den ærede Minister tænker sig, at ikke blot saadanne enkelte Klasser skulle kunne vedblive at bestaa med Børn paa forskellige Udviklingstrin, men at endog to Klasser skulle samtidig kunne undervises af den samme Lærer, ja, jeg ser ikke rettere, end at den ærede Minister endog tænker sig, at i et ikke ringe Omfang skulle to Klasser samtidig i samme Stue kunne undervises af forskellige Lærere. Der staa i Lovforslaget, at naar blot Skolestuerner ere behørig rummelige, vil det kunne ske. Ja, hvis Stuerne vare saa store som denne Sal, vilde det kunne ske, men i de sædvanlige Skolestuer vilde det vistnok afstedkomme grændseløs Forvirring. — Hvad Fortættelseskolerner angaar, tør jeg ikke uden videre byde Staven over dem; men jeg ventner mig paa den anden Side heller ikke noget stort Udbytte af dem, og jeg er ganske enig med den ærede foregaaende Talere i, at det vilde være en meget betænkelig Sag at paalægge Lærerne som Pligt at give yderligere Undervisning i disse Skoler. Det er dog virkelig en særdeles trættende Gjerning at undervise 5 til 6 Timer om Dagen i Almue-skoler, og navnlig kræver det en uhyre Taalmodighed at lære Børn at stave; men hvis Lærerne, efterat denne trættende Gjerning er forbi, skulle tage fat paa Fortættelseskolen efter kun en Times Hvile, ville de dels maaske aldeles blive slidte op, og dels ville de maaske paa Grund